

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul IV — Nr. 245

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRIRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 1 octombrie 1992

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
LEGI ȘI DECRETE	
105. — Lege cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat	1—14
194. — Decret pentru promulgarea Legii cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat	15

LEGI ȘI DECRETE

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 1. — Prezenta lege cuprinde :

- a) norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internațional privat ;
- b) norme de procedură în litigii privind raporturi de drept internațional privat.

În înțelesul prezentei legi, raporturile de drept internațional privat sînt raporturile civile, comerciale,

de muncă, de procedură civilă și alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

Art. 2. — Străinii sînt asimilați, în condițiile legii, în drepturi civile cu cetățenii români în tot ce privește aplicarea dispozițiilor prezentei legi.

Asimilarea se aplică și în beneficiul persoanelor juridice străine.

Art. 3. — Cînd determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmează să fie dată unei instituții de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridică stabilită de legea română.

Art. 4. — Dacă legea străină, determinată potrivit dispozițiilor ce urmează, retrimite la dreptul român, se aplică legea română, afară de cazul în care se prevede în mod expres altfel.

Retrimiteria făcută de legea străină la dreptul altui stat este fără efect.

Art. 5. — În cazul în care legea străină aparține unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative, dreptul aceluia stat determină dispozițiile aplicabile.

Art. 6. — Aplicarea legii străine este independentă de condiția reciprocității, afară numai dacă dispozițiile ce urmează sau legi speciale nu prevăd altfel.

În cazul în care se cere condiția reciprocității de fapt, îndeplinirea ei este prezumată pînă la dovada contrară. Dovada se solicită Ministerului Justiției, care stabilește situația reală, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

Art. 7. — Conținutul legii străine se stabilește de instanța judecătorească prin atestări obținute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau un alt mod adecvat.

Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conținutului ei.

În cazul imposibilității de a stabili conținutul legii străine, se aplică legea română.

Art. 8. — Aplicarea legii străine se înlătură :

a) dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român ;

b) dacă a devenit competentă prin fraudă.

În cazul înlăturării legii străine, se aplică legea română.

Art. 9. — Drepturile cîștigate în țară străină sînt respectate în România, afară numai dacă sînt contrare ordinii publice de drept internațional privat român.

Art. 10. — Dispozițiile prezentei legi sînt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte nu stabilesc o altă reglementare.

CAPITOLUL II

Persoanele fizice

Secțiunea I

Statutul persoanei fizice

Art. 11. — Starea, capacitatea și relațiile de familie ale persoanei fizice sînt cîrmuite de legea sa națională, afară numai dacă, prin dispoziții speciale, nu se prevede altfel.

Art. 12. — Legea națională este legea statului a cărui cetățenie o are persoana în cauză. Determinarea și proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetățenie se invocă.

Legea națională a cetățeanului român care, potrivit legii străine, este considerat că are o altă cetățenie, este legea română.

Legea națională a străinului care are mai multe cetățenii este legea statului unde își are domiciliul sau, în lipsă, reședința.

Dacă o persoană nu are nici o cetățenie, se aplică legea domiciliului sau, în lipsă, legea reședinței.

Art. 13. — Începutul și încetarea personalității sînt determinate de legea națională a fiecărei persoane.

Art. 14. — Numele persoanei este cîrmuit de legea sa națională.

Ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvîrșite în România, este asigurată potrivit legii române.

Art. 15. — Apartenența unei persoane la o nouă lege națională nu aduce atingere majoratului dobîndit potrivit legii care îi era anterior aplicabilă.

Art. 16. — Condițiile, efectele și anularea unei hotărîri prin care se constată moartea prezumată, absența sau dispariția, precum și prezumțiile de supraviețuire sau de moarte sînt cîrmuite de ultima lege națională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română.

Art. 17. — Persoana care, potrivit legii naționale sau legii domiciliului său, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exercițiu restrînsă, nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care l-a socotit, cu bună-credință, că fiind deplin capabil în conformitate cu legea locului unde actul a fost întocmit.

Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moștenire și transmiterea imobilelor.

Secțiunea a II-a

Căsătoria și divorțul

Art. 18. — Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sînt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

Dacă una dintre legile străine astfel determinată prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român și căsătoria se încheie pe teritoriul României.

Art. 19. — Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.

Căsătoria unui cetățean român aflat în străinătate poate fi încheiată în fața autorității locale de stat competente ori în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular fie al României, fie al statului celui alt viitor soț.

Căsătoria care se încheie în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular al României este supusă condițiilor de formă ale legii române.

Art. 20. — Relațiile personale și patrimoniale dintre soți sînt supuse legii naționale comune, iar în cazul în care au cetățenii deosebite, sînt supuse legii domiciliului lor comun.

Legea națională comună sau legea domiciliului comun al soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei își schimbă, după caz, cetățenia sau domiciliul.

În lipsă de cetățenie comună sau de domiciliu comun, relațiile personale sau patrimoniale dintre soți sînt supuse legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună sau cu care întretin în comun cele mai strînse legături.

Art. 21. — Condițiile de fond cerute pentru încheierea convenției matrimoniale sînt cele stabilite de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

Regimul și efectele convenției matrimoniale sînt cîrmuite de legea aleasă prin acord de către viitorii soți, iar în lipsă, de legea prevăzută de art. 20.

Aceeași lege stabilește dacă este posibilă modificarea sau înlocuirea convenției matrimoniale în timpul căsătoriei. Modificarea sau noua convenție matrimonială nu poate aduce prejudicii terților.

Art. 22. — Divorțul este cîrmuit de legea aplicabilă potrivit art. 20.

Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorțul ori îl admite în condiții deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre soți este, la data cererii de divorț, cetățean român.

Art. 23. — În cazul în care soții sînt în drept să ceară separația de corp, condițiile acesteia sînt supuse legii prevăzute de art. 20, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 24. — Legea care reglementează cerințele legale pentru încheierea căsătoriei se aplică nulității căsătoriei și efectelor acestei nulități.

Nulitatea unei căsătorii încheiate în străinătate cu încălcarea condițiilor de formă poate fi admisă în România numai dacă sancțiunea nulității este prevăzută și în legea română.

Secțiunea a III-a

Filiația

Art. 25. — Filiația copilului din căsătorie se stabilește potrivit legii care, la data cînd s-a născut, cîrmuiește, potrivit art. 20, efectele căsătoriei părinților săi.

Dacă, înainte de nașterea copilului, căsătoria părinților a încetat sau a fost desfăcută, se aplică legea care, la data încetării sau desfacerii, îi cîrmuiește efectele.

Art. 26. — Legea arătată în art. 25 se aplică de asemenea :

- a) tăgăduirii paternității copilului născut din căsătorie ;
- b) dobîndirii numelui de către copil ;
- c) raporturilor dintre părinți și copil, inclusiv obligației părinților de a întreține copilul, de a-l educa și de a-i administra bunurile.

Art. 27. — În cazul în care părinții sînt în drept să procedeze la legitimarea prin căsătorie subsecventă a copilului născut anterior, condițiile cerute în acest scop sînt cele prevăzute de legea care, potrivit art. 20, se aplică efectelor căsătoriei.

Art. 28. — Filiația copilului din afara căsătoriei se stabilește potrivit legii naționale a copilului de la data nașterii. În cazul în care copilul, cetățean străin, are și o altă cetățenie străină, se aplică legea care îi este mai favorabilă.

Legea menționată se aplică îndeosebi :

- a) recunoașterii filiației și efectelor ei ;
- b) contestării recunoașterii filiației ;
- c) raporturilor dintre părinți și copil, inclusiv obligației părinților de a întreține copilul, de a-l educa și de a-i administra bunurile.

Art. 29. — Dreptul mamei de a cere tatălui copilului din afara căsătoriei să răspundă pentru cheltuielile din timpul sarcinii și pentru cele prilejuite de nașterea copilului este supus legii naționale a mamei.

Art. 30. — Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sînt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească și condițiile care sînt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate.

Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sînt cele stabilite de legea care cîrmuiește,

potrivit art. 20, efectele căsătoriei lor. Aceeași lege se aplică și dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt.

Art. 31. — Efectele adopției, precum și relațiile dintre adoptator și adoptat sînt cîrmuite de legea națională a adoptatorului, iar în cazul adopției consimțite de soți este aplicabilă legea prevăzută de art. 20. Aceeași lege cîrmuiește și desfacerea adopției.

Art. 32. — Forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie.

Art. 33. — Nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond, legilor prevăzute la art. 30, iar pentru nerespectarea condițiilor de formă, legii prevăzute la art. 32.

Secțiunea a IV-a

Obligația de întreținere

Art. 34. — Legea aplicabilă obligației de întreținere este :

- a) în raporturile dintre părinți și copii, legea care cîrmuiește, potrivit art. 25, 28 și 31, efectele filiației ;
- b) în raporturile dintre soți, legea care cîrmuiește, potrivit art. 20, efectele căsătoriei ;
- c) în raporturile dintre foștii soți, legea care cîrmuiește, potrivit art. 22, divorțul ;
- d) în raporturile dintre alte persoane, legea națională a creditorului. În caz de schimbare a cetățeniei, noua lege națională se aplică numai prestațiilor ulterioare schimbării.

Art. 35. — Legea aplicabilă obligației de întreținere determină îndeosebi :

- a) persoana creditorului și debitorului, precum și ordinea de prioritate între mai mulți debitori ;
- b) întinderea obligației de întreținere ;
- c) modul de executare a obligației și termenele pentru satisfacerea acesteia.

Pentru a se determina întinderea obligației de întreținere trebuie să se țină seama, chiar dacă legea străină aplicabilă dispune altfel, de posibilitățile materiale ale debitorului și de nevoile efective ale creditorului.

Secțiunea a V-a

Ocrotirea persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrînsă

Art. 36. — Ocrotirea minorului născut din căsătorie sau adoptat, exercitată de părinți ori, după caz, de tată sau de mamă, este cîrmuită de legea prevăzută de art. 20.

Art. 37. — Instituirea, modificarea, efectele și încetarea tutelei, precum și raporturile dintre tutore și persoana lipsită de capacitate sau cu capacitate restrînsă sînt supuse legii naționale a persoanei ocrotite.

Obligația de a accepta și de a exercita tutela este supusă legii naționale a tutorelui.

Art. 38. — Măsurile ce se iau de către părinți sau tutore cu privire la minor sau la o altă persoană lipsită de capacitate sau cu capacitate restrînsă, ori cu privire la bunurile ce le aparțin, sînt supuse legii statului ale cărui autorități îndrumă și supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept.

Art. 39. — Dispozițiile art. 37 și 38 se aplică în mod corespunzător curatei și oricăror instituții de ocrotire a persoanelor lipsite de capacitate sau cu capacitate restrinsă.

CAPITOLUL III

Persoanele juridice

Art. 40. — Persoana juridică are naționalitatea statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.

Dacă există sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica naționalitatea persoanei juridice este sediul real.

Prin *sediul real* se înțelege locul unde se află centrul principal de conducere și de gestiune a activității statutare, chiar dacă hotărârile organului respectiv sînt adoptate potrivit directivelor transmise de acționari sau asociați din alte state.

Art. 41. — Statutul organic al persoanei juridice este cîrmuit de legea sa națională, determinată în modul prevăzut de art. 40.

Statutul organic al sucursalei înființate de către persoana juridică într-o altă țară este supus legii naționale a acesteia.

Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabilă persoanei juridice care a înființat-o.

Art. 42. — Legea statutului organic al persoanei juridice cîrmuiește îndeosebi :

- a) capacitatea acesteia ;
- b) modul de dobîndire și de pierdere a calității de asociat ;
- c) drepturile și obligațiile ce decurg din calitatea de asociat ;
- d) modul de alegere, competențele și funcționarea organelor de conducere ale persoanei juridice ;
- e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii ;
- f) răspunderea persoanei juridice și a organelor ei față de terți ;
- g) modificarea actelor constitutive ;
- h) dizolvarea și lichidarea persoanei juridice.

Art. 43. — Persoanele juridice străine cu scop patrimonial, valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, sînt recunoscute de plin drept în România.

Persoanele juridice străine fără scop patrimonial pot fi recunoscute în România, pe baza aprobării prealabile a guvernului, prin hotărîre judecătorească, sub condiția reciprocității, dacă sînt valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmăresc nu contravin ordinii sociale și economice din România.

Hotărîrea de recunoaștere se publică în Monitorul Oficial al României și într-un ziar central și este supusă recursului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicări.

Recursul poate fi exercitat de orice persoană interesată pentru neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la alin. 2.

Art. 44. — O persoană juridică străină care este recunoscută beneficiază de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afară de cele pe care

statul care face recunoașterea le refuză prin dispozițiile sale legale.

Art. 45. — Persoană juridică străină recunoscută în România își desfășoară activitatea pe teritoriul țării în condițiile stabilite de legea română referitoare la exercitarea activităților economice, sociale, culturale sau de altă natură.

Art. 46. — Fuziunea unor persoane juridice de naționalități diferite poate fi realizată dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de cele două legi naționale aplicabile statutului lor organic.

CAPITOLUL IV

Dispoziții comune persoanelor fizice și persoanelor juridice

Art. 47. — Reprezentarea legală a persoanei fizice lipsite de capacitate de exercițiu și a persoanei juridice în cazurile în care se află în încetare de plăți, precum și asistarea persoanei fizice cu capacitate de exercițiu restrinsă sînt supuse legii care se aplică raportului juridic din care se naște atribuția de reprezentare sau de asistare.

Art. 48. — Calitatea de comerciant este determinată de legea statului unde persoana fizică sau juridică a obținut autorizarea de a desfășura activități economice sau unde este înmatriculată.

În lipsă de autorizație de înmatriculare sau dacă persoana a obținut mai multe autorizații, respectiv este înmatriculată în mai multe state, se aplică legea statului unde funcționează conducerea activității ei economice.

CAPITOLUL V

Bunurile

Secțiunea I

Regim general

Art. 49. — Posesia, dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garanție reale, sînt cîrmuite de legea locului unde acestea se află sau sînt situate, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.

Art. 50. — Natura mobilă sau imobilă, cît și conținutul drepturilor reale asupra bunurilor se determină în conformitate cu legea locului unde se află sau sînt situate, prin derogare de la art. 3.

Art. 51. — Platformele și alte instalații durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sînt considerate, în înțelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Secțiunea a II-a

Bunurile mobile corporale

Art. 52. — Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care și-a schimbat așezarea sînt cîrmuite de legea locului unde acesta se afla în momentul cînd s-a produs faptul juridic care a generat, modificat sau stins dreptul respectiv.

Art. 53. — Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expedit, afară numai dacă :

a) părțile interesate au ales prin acordul lor, în condițiile art. 73 și art. 74, o altă lege, care devine astfel aplicabilă ;

b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asiguratorii sau ca urmare a unei vânzări silită, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reșezat temporar ;

c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale naționale.

Art. 54. — Condițiile și efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sînt cîrmuite, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

Secțiunea a III-a

Mijloacele de transport

Art. 55. — Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sînt supuse :

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau aeronava ;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare și rutiere din patrimoniul ei.

Art. 56. — Legea arătată de art. 55 se aplică deopotrivă :

a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formîndu-i dotarea tehnică ;

b) creanțelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistența tehnică, întreținerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Secțiunea a IV-a

Titlurile de valoare

Art. 57. — Emiterea de acțiuni nominative, la ordin sau la purtător, precum și de obligațiuni este supusă legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

Art. 58. — Condițiile și efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele arătate de art. 57 sînt supuse :

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cît privește titlul nominativ ;

b) legii locului de plată a titlului la ordin ;

c) legii locului unde se află titlul la purtător în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum și dintre aceștia și terțele persoane.

Art. 59. — Legea arătată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabilește dacă acesta întrunește condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitentă.

Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alineatului precedent, cîrmuiește drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică.

Secțiunea a V-a

Bunurile necorporale

Art. 60. — Nașterea, conținutul și stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creație intelectuală sînt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întia oară adusă la cunoștința publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.

Operele de creație intelectuală nedivulgate sînt supuse legii naționale a autorului.

Art. 61. — Nașterea, conținutul și stingerea dreptului de proprietate industrială sînt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit sau de înregistrare.

Art. 62. — Obținerea reparației materiale și morale este supusă legii statului unde a avut loc încălcarea dreptului de autor sau de proprietate industrială.

Art. 63. — Drepturile de autor și de proprietate industrială ale persoanelor fizice și persoanelor juridice străine sînt ocrotite pe teritoriul României, conform legii române și convențiilor internaționale la care România este parte.

Secțiunea a VI-a

Formele de publicitate

Art. 64. — Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri, sînt supuse legii aplicabile la data și locul unde se îndeplinesc.

Art. 65. — Formele arătate în art. 64, precum și cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sînt supuse legii statului unde acesta se găsește situat, chiar dacă temeiul juridic al nașterii, transmiterii, restrîngerii sau stingerii dreptului real ori garanției reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

CAPITOLUL VI

Moștenirea

Art. 66. — Moștenirea este supusă :

a) în ce privește bunurile mobile, oriunde acestea s-ar afla, legii naționale pe care persoana decedată o avea la data morții ;

b) în ce privește bunurile imobile și fondul de comerț, legii locului unde fiecare din aceste bunuri este situat.

Art. 67. — Legea aplicabilă moștenirii stabilește îndeosebi :

a) momentul deschiderii moștenirii ;

b) persoanele cu vocație de a moșteni ;

c) calitățile cerute pentru a moșteni ;

d) exercitarea posesiei asupra bunurilor rămase de la defunct ;

e) condițiile și efectele opțiunii succesoriale ;

f) întinderea obligației moștenitorilor de a suporta pasivul ;

g) drepturile statului asupra succesiunii vacante.

Art. 68. — Testatorul poate supune transmiterea prin moștenire a bunurilor sale altei legi decît cea arătată în art. 66, fără a avea dreptul să înlăture dispozițiile ei imperative.

Legea astfel aleasă se aplică situațiilor prevăzute la art. 67.

Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sînt socotite valabile dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile, fie la data cînd a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre legile următoare :

- a) legea națională a testatorului ;
- b) legea domiciliului acestuia ;
- c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat ;
- d) legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului ;
- e) legea instanței sau a organului care îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.

CAPITOLUL VII

Actul juridic

Art. 69. — Condițiile de fond ale actului juridic unilateral sînt stabilite de legea aleasă de către autorul său.

În lipsă, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strînse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic unilateral este întocmit.

Art. 70. — Actul juridic accesoriu este cîrmuit de legea care se aplică fondului actului juridic principal, în lipsa unei manifestări de voință diferită.

Art. 71. — Condițiile de formă ale unui act juridic sînt stabilite de legea care îi cîrmuiește fondul.

Actul se consideră totuși valabil din punct de vedere al formei, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de una dintre legile următoare :

- a) legea locului unde a fost întocmit ;
- b) legea națională sau legea domiciliului persoanei care l-a consimțit ;
- c) legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

Art. 72. — În cazul în care legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancțiunea nulității, o anumită formă solemnă, nici o altă lege dintre cele menționate în art. 71 nu poate să înlăture această cerință, chiar dacă actul a fost întocmit în străinătate.

CAPITOLUL VIII

Obligațiile contractuale și extracontractuale

Secțiunea I

Condițiile de fond ale contractului

Art. 73. — Contractul este supus legii alese prin consens de părți.

Art. 74. — Alegerea legii aplicabile contractului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoiește din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

Art. 75. — Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a contractului.

Art. 76. — Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile, potrivit art. 73, poate fi modificată prin acordul părților.

Modificarea acordului asupra legii aplicabile, convenită ulterior datei încheierii contractului, are efect retroactiv, fără să poată totuși :

- a) să infirme validitatea formei acestuia ; sau
- b) să aducă atingere drepturilor dobîndite între timp de terți.

Art. 77. — În lipsa unei legi alese conform art. 73, contractul este supus legii statului cu care prezintă legăturile cele mai strînse.

Se consideră că există atare legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice are, la data încheierii contractului, după caz, domiciliul sau, în lipsă, reședința, ori fondul de comerț sau sediul statutar.

Contractul referitor la un drept imobiliar sau la un drept de folosință temporară asupra unui imobil are legăturile cele mai strînse cu legea statului unde acesta se află situat.

Art. 78. — Prin prestație caracteristică se înțelege :

- a) prestația părții care, în temeiul unui contract translativ, precum vînzarea sau altele similare, înstrăinează un bun mobil ;
- b) prestația părții care, în temeiul unui contract de închiriere sau altele similare, pune la dispoziția unei persoane, pe o durată de timp determinată, folosința unui bun ;
- c) prestația îndeplinită de mandatar, depozitar, antreprenor și, în general, de partea care, în contractele de servicii, o aduce la îndeplinire ;
- d) prestația garantului în contractele de garanție, de cauțiune sau altele similare.

Prezumțiile stabilite în alineatul precedent pot fi înlăturate dacă partea interesată face dovada că din circumstanțe rezultă că există legături mai strînse ale contractului cu legea altui stat.

Art. 79. — Contractul care nu poate fi localizat în funcție de prestația caracteristică a uneia dintre părți este supus, cît privește condițiile de fond, legii locului unde a fost încheiat.

Dacă, în acest scop, părțile aflate în state diferite au negociat prin schimb de scrisori, telegrame sau telefon, contractul se consideră încheiat în țara domiciliului sau sediului părții de la care a pornit oferta fermă de contractare ce a fost acceptată.

Art. 80. — Legea aplicabilă fondului contractului, potrivit art. 73—79, se aplică îndeosebi :

- a) interpretării naturii sale juridice și a clauzelor pe care le cuprinde ;
- b) executării obligațiilor izvorîte din contract ;
- c) consecințelor neexecutării totale sau parțiale a acestor obligații, precum și evaluării prejudiciului pe care l-a cauzat ;
- d) modului de stingere a obligațiilor izvorîte din contract ;
- e) cauzelor de nulitate a contractului și consecințelor acesteia.

Modul de executare a obligațiilor izvorîte din contract trebuie să se conformeze legii locului de executare. Creditorul este obligat să respecte această lege în luarea măsurilor destinate, potrivit contractului, să preîntîmpine sau să remedieze neexecutarea ori să-i restrîngă efectele prejudiciabile.

Art. 81. — Existența și validitatea de fond a consimțămîntului părților referitor la legea aplicabilă contractului sînt determinate de însăși legea pe care au ales-o.

Dacă legea menționată declară nevalabilă alegerea astfel convenită, contractul este cîrmuit de legea arătată în art. 77—79.

Art. 82. — Existența și validitatea de fond a contractului contestat de către una dintre părți se determină în conformitate cu legea care i s-ar fi aplicat dacă era socotit ca valabil.

Art. 83. — Efectele juridice ale tăcerii părții care contestă că și-a dat consimțămîntul la un contract sînt supuse legii naționale a persoanei fizice sau legii statului organic al persoanei juridice în cauză.

Art. 84. — Contractul dintre părți care își au domiciliul sau sediul în state diferite se consideră încheiat la data cînd acceptarea a ajuns la cunoștința ofertantului.

Contractul, care prin natura sa ori la cererea beneficiarului, impune o executare imediată a prestației caracteristice, se consideră încheiat în momentul cînd debitorul acesteia a început executarea, afară numai dacă ofertantul a cerut ca, în prealabil, să i se comunice acceptarea. În acest ultim caz se aplică prevederile alineatului precedent.

Art. 85. — Legea străină aplicabilă contractului, în temeiul prezentului capitol, cuprinde dispozițiile sale de drept material, în afară de normele et conflictuale.

Secțiunea a II-a

Condițiile de formă și de publicitate ale contractului

Art. 86. — Contractul este supus condițiilor de formă stabilite de legea prevăzută la art. 71 alin 1, care se aplică în mod corespunzător.

Contractul se consideră totuși valabil din punct de vedere al formei dacă :

a) părțile care se găsesc, la data cînd l-au încheiat, în state diferite, au îndeplinit condițiile de formă prevăzute de legea unuia dintre aceste state ;

b) reprezentantul părții a îndeplinit condițiile de formă ale statului unde s-a aflat în momentul încheierii contractului.

Art. 87. — Formele de publicitate necesare spre a conferi validitate sau opozabilitate contractului prin care se constituie, se modifică, se transmit ori se sting drepturi asupra bunurilor corporale, sînt supuse legii locului unde acestea se află sau sînt situate

Secțiunea a III-a

Contractul de vânzare

Art. 88. — În lipsa unei legi convenite de părți spre a se aplica vânzării mobiliare, aceasta este supusă legii statului în care vânzătorul are, la data încheierii contractului, după caz, domiciliul sau, în lipsă, reședința ori fondul de comerț sau sediul social.

Art. 89. — Prin excepție de la prevederile art. 88, contractul de vânzare-cumpărare comercială este supus legii statului în care cumpărătorul are fondul de comerț sau sediul social, dacă :

a) negocierile au fost purtate și contractul a fost încheiat de către părți prezente în acel stat ; sau

b) contractul prevede în mod expres că vânzătorul trebuie să execute obligația de livrare a mărfii în acel stat.

Art. 90. — Vânzarea prin licitație, prin burse sau tirguri este supusă legii statului unde are loc încheierea pe această cale a contractului, afară numai dacă legea statului respectiv admite ca părțile să aleagă prin acord legea aplicabilă și ele au procedat explicit la o asemenea alegere.

Art. 91. — Legea aplicabilă vânzării, în temeiul art. 73, 76—77 și 88—90, cîrmuiește îndeosebi :

a) interpretarea contractului ;
b) drepturile și obligațiile părților ;
c) executarea obligațiilor ce izvorăsc din contract ;
d) momentul de cînd cumpărătorul are dreptul la produsele și fructele bunului sau mărfii transmise ;
e) momentul de cînd cumpărătorul suportă riscurile referitoare la bunul sau marfa transmisă ;
f) validitatea și efectele între părți ale clauzelor de rezervă a proprietății ;

g) consecințele neexecutării contractului, inclusiv obținerea reparației pentru prejudicii, cu excepția chestiunilor care sînt supuse legii procedurale a forului ;
h) modul de stingere a obligațiilor izvorîte din contract, precum și decăderea întemeiată pe expirarea unui termen ;

i) consecințele nulității contractului.

Art. 92. — Legea statului unde se efectuează recepția mărfii stabilește, dacă nu s-a convenit expres altfel, termenele și procedura de verificare cantitativă și calitativă, precum și măsurile ce pot fi luate referitor la aceste bunuri în cazul în care sînt refuzate.

Secțiunea a IV-a

Contractul de intermediere

Art. 93. — În raporturile dintre reprezentat și mandatar sau comisionar se aplică, dacă nu s-a convenit altfel, legea statului în care intermediarul exercită împuternicirea.

În cazul în care acesta exercită, cu titlu profesional, funcția de intermediar sau agent, se aplică legea sediului său profesional.

Art. 94. — Legea arătată în art. 93 se aplică îndeosebi :

a) existenței, întinderii, modificării și încetării puterilor intermediarului ;

b) consecințelor depășirii acestor puteri sau folosirii lor abuzive ;

c) facultății intermediarului de a delega, în totul sau în parte, puterile și de a desemna un intermediar adițional sau substituit ;

d) posibilității ca intermediarul să încheie un contract pentru reprezentat, cînd există riscul unui conflict de interese între el însuși și reprezentat ;

e) clauzei de neconcurență ;

f) cazurilor de prejudicii care urmează să fie reparate.

Art. 95. — Raporturile dintre persoana reprezentată și terț sînt supuse, dacă nu au convenit explicit altfel, legii unde se află sediul profesional al intermediarului.

În lipsa unui asemenea sediu, se aplică legea statului unde a acționat intermediarul, dacă pe teritoriul respectiv se află :

a) sediul, domiciliul sau reședința persoanei reprezentate ; sau

b) sediul, domiciliul sau reședința terțului ; sau

c) sediul bursei, tirgului sau locului unde s-a organizat o licitație la care a participat intermediarul spre a îndeplini împuternicirea.

Art. 96. — Legea arătată de art. 95 stabilește îndeosebi efectele actelor pe care intermediarul le-a încheiat în exercițiul real sau pretins al împuternicirii.

Art. 97. — Modul de executare a împuternicirii trebuie să se conformeze condițiilor stabilite de legea statului unde are loc executarea.

Art. 98. — Intermediarul care a comunicat cu terțul dintr-un stat în altul, prin scrisori, telegrame, telex, telefon sau prin alte mijloace de telecomunicație, este socotit că a acționat de la sediul său profesional ori, în lipsă, de la domiciliul sau reședința sa.

Art. 99. — Dacă reprezentatul, intermediarul sau terțul are mai multe sedii profesionale în state diferite, se ține seama de cel care prezintă legătura cea mai strinsă cu actul îndeplinit de intermediar.

Art. 100. — Reprezentarea care are ca obiect acte de administrare sau de dispoziție referitoare la un imobil este supusă legii situației bunului.

Secțiunea a V-a

Contractul de muncă

Art. 101. — Legea convenită de părți, potrivit art. 73 și 76, spre a cîrmui contractul de muncă este aplicabilă numai în măsura în care nu aduce restrîngerii ocrotirii pe care o asigură salariatului dispozițiile imperative ale legii aplicabile în lipsa unei atare alegeri.

Art. 102. — Contractul de muncă este supus, dacă părțile nu au convenit altfel, legii statului pe al cărui teritoriu :

a) salariatul își îndeplinește în mod obișnuit munca, în temeiul contractului, chiar dacă este temporar detașat într-un alt stat ;

b) se află sediul întreprinderii care a angajat salariatul, dacă acesta își îndeplinește munca, prin natura funcției sale, în mai multe state ; în cazul în care totuși există legături mai puternice ale contractului de muncă cu un alt stat, devine aplicabilă legea acestuia.

Secțiunea a VI-a

Alte contracte

Art. 103. — În lipsă de lege convenită de părți se aplică :

a) în contractele de executare de lucrări, legea sediului antreprenorului ;

b) în contractele de transport, de expediții și altele similare, legea sediului transportatorului sau expeditorului ;

c) în contractele bancare, inclusiv cele de garanție bancară autonomă, legea sediului întreprinderii de credit ; în raporturile dintre cele două bănci se aplică legea celei care prestează serviciul în favoarea celeilalte ;

d) în contractele de asigurare împotriva riscurilor, legea sediului asigurătorului ; această lege se aplică, de asemenea, cesiunii sau gajării poliței de asigurare ;

e) în contractele de depozit, legea sediului depozitarului ;

f) donației, legea națională a donatorului.

Secțiunea a VII-a

Îmbogățirea fără cauză și gestiunea de afaceri

Art. 104. — Îmbogățirea fără cauză a unei persoane fizice sau juridice este supusă legii statului unde s-a produs.

Art. 105. — În cazul în care îmbogățirea fără cauză decurge dintr-o prestație întemeiată pe un raport juridic anual sau ale cărui efecte încetaseră în orice alt mod, legea acestuia este aplicabilă și îmbogățirii.

Art. 106. — Gestiunea de afaceri este supusă legii locului unde persoana care îndeplinește actele curente de gestiune exercită această activitate.

Secțiunea a VIII-a

Actul ilicit

Art. 107. — Legea statului unde are loc un fapt juridic stabilește dacă acesta constituie un act ilicit și îl cîrmuiește îndeosebi în ce privește :

a) capacitatea delictuală ;

b) condițiile și întinderea răspunderii ;

c) cauzele de limitare sau de exonerare de răspundere și de împărțire a răspunderii între autor și victimă ;

d) răspunderea comitentului pentru fapta prepusului ;

e) natura daunelor care pot să dea loc la reparație ;

f) modalitățile și întinderea reparației ;

g) transmisibilitatea dreptului la reparație ;

h) persoanele îndreptățite să obțină reparația pentru prejudiciul suferit.

Art. 108. — În cazul în care toate sau o parte din consecințele păgubitoare ale actului ilicit se produc într-un alt stat decît în cel unde a avut loc, se aplică reparației corelative legea acestui stat, în conformitate cu dispozițiile de la lit. b)—h) din art. 107.

Art. 109. — Persoana prejudiciată poate introduce acțiunea de despăgubiri direct împotriva asigurătorului de răspundere civilă dacă legea contractului de asigurare o admite.

Art. 110. — Regulile de securitate și de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie să fie respectate în toate cazurile.

Art. 111. — Dispozițiile art. 107—110 se aplică în mod corespunzător oricărei forme de răspundere izvoartă din acte ilicite, dacă nu se dispune expres altfel în secțiunile următoare.

Secțiunea a IX-a

Răspunderea pentru atingeri aduse personalității

Art. 112. — Pretențiile de reparații întemeiate pe o atingere adusă personalității de către mass-media, îndeosebi prin presă, radio, televiziune sau orice alt mijloc public de informare, sînt cîrmuite, la alegerea persoanei lezate, de :

a) legea statului domiciliului sau reședinței sale ;

b) legea statului în care s-a produs rezultatul păgubitor ;

c) legea statului în care autorul daunei își are domiciliul sau reședința ori sediul social.

În cazurile prevăzute la lit. a) și b) se cere și condiția ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aștepte ca efectele atingerii aduse personalității să se producă în unul din acele două state.

Art. 113. — Dreptul de replică împotriva daunelor aduse personalității este supus legii statului în care a apărut publicația sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Secțiunea a X-a

Răspunderea pentru produse

Art. 114. — Pretențiile de reparații întemeiate pe un defect al produsului, pe o descriere defectuoasă de natură să creeze confuzii sau pe lipsa instrucțiunilor de folosire sînt supuse, la alegerea consumatorului prejudiciat :

- a) legii domiciliului sau reședinței sale obișnuite ;
- b) legii statului de unde a fost dobîndit produsul, afară numai dacă fabricantul, producătorul sau furnizorul face dovada că produsul a fost pus în circulație pe piața aceluia stat fără consimțămîntul său.

Art. 115. — Pretențiile de reparații prevăzute la art. 114 pot fi formulate dacă produsul face parte dintre cele destinate unei folosințe personale sau familiale a consumatorului și este lipsit de legătură cu activitatea sa profesională sau comercială.

Art. 116. — Instanțele din România pot să acorde despăgubiri conform art. 114, întemeiate pe o lege străină, numai în limitele stabilite de legea română pentru prejudicii corespunzătoare.

Secțiunea a XI-a

Răspunderea pentru concurență neioială

Art. 117. — Pretențiile de reparații întemeiate pe un act de concurență neioială sau pe un alt act care provoacă restrîngerii nelegitime liberei concurențe sînt supuse legii statului pe a cărui piață s-a produs rezultatul dăunător.

Art. 118. — Poate fi aplicată, de asemenea, la cererea persoanei prejudiciate, în locul legii arătate la art. 117 :

- a) legea statului de sediu al acestei persoane, dacă actul de concurență neioială a produs daune care o privesc în exclusivitate ;
- b) legea contractului dintre părți, dacă actul de concurență neioială a fost săvîrșit și a adus prejudicii raporturilor dintre ele.

Art. 119. — Instanțele din România pot acorda despăgubiri, conform art. 117 și 118, întemeiate pe o lege străină, numai în limitele stabilite de legea română pentru prejudicii corespunzătoare.

Secțiunea a XII-a

Transmiterea și stingerea obligațiilor

Art. 120. — Cesiunea de creanță este supusă, dacă părțile nu au convenit altfel, legii creanței cedate. Alegerea altei legi, prin acordul cedentului și cesionarului, nu este opozabilă debitorului cedat decît cu consimțămîntul său.

Obligațiile dintre cedent și cesionar sînt supuse legii care se aplică raportului juridic pe care s-a bazat cesiunea.

Art. 121. — Subrogarea convențională este supusă, dacă părțile nu au convenit altfel, legii obligației al cărei creditor este înlocuit.

Subrogarea legală este supusă legii în temeiul căreia o persoană poate sau trebuie să dezintereseze pe creditor. Această lege stabilește :

- a) dacă plătitorul se subrogă în locul creditorului original, în raporturile sale cu debitorul ;
- b) drepturile ce pot fi exercitate împotriva debitorului.

Art. 122. — Delegația și novația sînt supuse legii aplicabile obligației care le formează obiectul.

Art. 123. — Compensația este supusă legii aplicabile creanței căreia i se opune stingerea, parțială sau totală, prin compensație.

Secțiunea a XIII-a

Dispoziții comune

Art. 124. — Creditorul care își valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

Art. 125. — Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

Condițiile de exercitare a regresului sînt determinate de legea aplicabilă datoriei pe care codebitorul o are față de creditorul urmăritor.

Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat și debitorul plătitor sînt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.

Dreptul unei instituții publice de a exercita regresul este stabilit de legea sa organică. Admisibilitatea și exercițiul regresului sînt cîrmuite de dispozițiile alin. 2 și 3 din prezentul articol.

Art. 126. — Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.

Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sînt determinate de legea aplicabilă datoriei.

Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internațional privat născute din contract, părțile au convenit o altă monedă de plată.

CAPITOLUL IX

Cambia, biletul la ordin și cecul

Secțiunea I

Dispoziții comune

Art. 127. — Persoana care, potrivit legii sale naționale, este lipsită de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec, se obligă totuși valabil printr-un asemenea titlu, dacă semnătura a fost dată într-un stat a cărui lege îl consideră capabil pe subscriitor.

Art. 128. — Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus condițiilor de formă ale legii statului unde angajamentul a fost scris. În materie de cec, îndeplinirea condițiilor de formă prevăzute de legea locului plății este suficientă.

Dacă angajamentul este nevalabil, potrivit legii arătate în alineatul precedent, dar se conformează legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de formă a primului angajament nu infirmă validitatea celui ulterior.

Art. 129. — Termenele stabilite pentru exercitarea acțiunii de regres sînt determinate, față de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat naștere.

Art. 130. — Forma și termenele de protest, cît și condițiile de formă ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sînt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar.

Secțiunea a II-a

Cambia și biletul la ordin

Art. 131. — Efectele obligațiilor acceptantului unei cambii și semnatarului unui bilet la ordin sînt supuse legii locului unde aceste titluri sînt plătibile.

Efectele pe care le produc semnăturile celorlalți obligați prin cambie sau prin bilet la ordin sînt determinate de legea statului pe teritoriul căruia au fost date semnăturile.

Art. 132. — Legea locului unde titlul a fost constituit stabilește dacă posesorul cambiei dobîndește creanța care a dat loc emisiunii titlului.

Art. 133. — Legea statului unde este plătibilă cambia stabilește dacă acceptarea poate fi restrînsă la o parte din sumă, precum și dacă posesorul titlului este sau nu obligat să primească o plată parțială.

Art. 134. — Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sînt plătibile determină măsurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului.

Secțiunea a III-a

Cecul

Art. 135. — Legea statului unde cecul este plătibil determină persoanele asupra cărora poate fi tras un asemenea titlu.

Art. 136. — În cazul în care, potrivit legii arătate în art. 135, cecul este nul din cauză că a fost tras asupra unei persoane neîndreptățite, obligațiile ce decurg din semnăturile puse pe titlu în alte state, ale căror legi nu cuprind o asemenea restricție, sînt valabile.

Art. 137. — Legea statului pe al cărui teritoriu au fost subscribe obligațiile ce decurg din cec determină efectele acestor obligații.

Art. 138. — Legea statului unde cecul este plătibil determină îndeosebi :

a) dacă titlul trebuie tras la vedere sau dacă poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum și efectele postdatării ;

b) termenul de prezentare ;

c) dacă cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat și care sînt efectele produse de aceste mențiuni ;

d) dacă posesorul poate cere și dacă este obligat să primească o plată parțială ;

e) dacă cecul poate fi barat sau poate să cuprindă clauza „plătibil în cont“ ori o expresie echivalentă și care sînt efectele acestei barări, clauze sau expresii echivalente ;

f) dacă posesorul are drepturi speciale asupra provizionului și care este natura lor ;

g) dacă trăgătorul poate să revoce cecul sau să facă opoziție la plata acestuia ;

h) măsurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului ;

i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesară pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranților, trăgătorului și celorlalți obligați.

CAPITOLUL X

Navigația civilă, fluvială, maritimă și aeriană

Secțiunea I

Dispoziții comune

Art. 139. — Legea pavilionului navei sau legea statului de înmatriculare a aeronavei se aplică faptelor și actelor juridice intervenite la bord, dacă, în conformitate cu natura lor, acestea sînt supuse legii locului unde au survenit.

În porturi și aeroporturi se aplică legea locală.

Art. 140. — Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cîrmuiește îndeosebi :

a) puterile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei ;

b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părțile nu au ales o altă lege ;

c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele și actele comandantului și echipajului ;

d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau aeronavei, precum și formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.

*Secțiunea a II-a***Navele fluviale și maritime**

Art. 141. — Răspunderea izvorită dintr-un abordaj survenit într-un port sau în apele teritoriale este supusă legii locului abordajului.

În marea liberă, abordajul este supus legii naționale comune a navelor, iar dacă naționalitatea diferă, legii navei avariate. În cazul când ambele nave sînt avariate, iar una are naționalitate română, se aplică legea română, dacă nava avariata nu alege naționalitatea celeilalte nave.

În zona economică exclusivă a României, abordajul este supus legii române.

Art. 142. — Obligațiile ce decurg din actele de asistență și salvare a persoanelor și bunurilor sînt supuse legii locului evenimentului, dacă acesta s-a produs în apele teritoriale, iar dacă a survenit în marea liberă, legii naționale a navei care a acordat asistența sau a realizat salvarea.

Legea arătată în alineatul precedent stabilește, de asemenea, modul de repartizare a compensației pentru asistență și salvare între armator și echipajul navei salvatoare sau care a acordat asistență tehnică.

*Secțiunea a III-a***Aeronavele**

Art. 143. — Dispozițiile legii române referitoare la rutele și securitatea zborului în spațiul aerian român se aplică oricărei aeronave, independent de statul înmatriculării, precum și echipajului și călătorilor aflați la bord.

Art. 144. — Daunele cauzate pe sol de aeronavă sînt supuse legii statului pe al cărui teritoriu s-au produs.

În marea liberă și în alte spații nesupuse vreunei suveranități se aplică răspunderii izvorite dintr-un abordaj, în mod corespunzător, legea prevăzută de art. 141 alin. 2.

CAPITOLUL XI**Prescripția achizitivă și extinctivă**

Art. 145. — Uzucapiunea este cîrmuită de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevăzut în acest scop.

Art. 146. — În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlinește durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat, dacă sînt reunite, cu începere de la data deplasării bunului, toate condițiile cerute de menționata lege.

Art. 147. — Prescripția extinctivă a dreptului la acțiune este supusă legii care se aplică dreptului subiectiv însuși.

CAPITOLUL XII**Norme de procedură în materie de drept internațional privat***Secțiunea I***Competența jurisdicțională**

Art. 148. — Instanțele judecătorești române sînt competente, în condițiile prevăzute de dispozițiile ce urmează, să soluționeze procesele dintre o parte română și o parte străină sau numai dintre străini, persoane fizice sau persoane juridice.

Art. 149. — Instanțele judecătorești române sînt competente dacă :

1. pîritul sau unul dintre pîriți are domiciliul, reședința sau fondul de comerț în România ; dacă pîritul din străinătate nu are domiciliul cunoscut, cererea se introduce la instanța domiciliului sau reședinței reclamantului din țară ;

2. sediul pîritului, persoană juridică, se află în România ; în sensul prezentului articol, persoana juridică străină este socotită cu sediul în România și în cazul cînd are pe teritoriul țării o filială, o sucursală, o agenție sau o reprezentanță ;

3. reclamantul din cererea de pensie de întreținere are domiciliul în România ;

4. locul unde a luat naștere sau trebuie executată, fie chiar în parte, o obligație izvorită dintr-un contract, se află în România ;

5. locul unde a intervenit un fapt juridic din care decurg obligații extracontractuale sau efectele sale se află în România ;

6. stația feroviară sau rutieră, precum și portul sau aeroportul de încărcare sau descărcare a pasagerilor sau mărfii transportate se află în România ;

7. bunul asigurat sau locul unde s-a produs riscul se află în România ;

8. ultimul domiciliu al defunctului sau bunuri rămase de la acesta se află în România ;

9. imobilul la care se referă cererea se află în România.

Art. 150. — Instanțele române sînt, de asemenea, competente să judece :

1. procese dintre persoane cu domiciliul în străinătate, referitoare la acte sau fapte de stare civilă înregistrate în România, dacă cel puțin una dintre părți este cetățean român ;

2. procese referitoare la ocrotirea minorului sau interzisului, cetățean român cu domiciliul în străinătate ;

3. declararea morții prezumate a unui cetățean român, chiar dacă el se afla în străinătate la data cînd a intervenit dispariția. Pînă la luarea unor măsuri provizorii de către instanța română, rămîn valabile măsurile provizorii luate de instanța străină ;

4. procese privitoare la ocrotirea în străinătate a proprietății intelectuale a unei persoane domiciliată în România, cetățean român sau străin fără cetățenie, dacă prin convenția părților nu s-a stabilit o altă competență ;

5. procese dintre străini, dacă aceștia au convenit expres astfel, iar raporturile juridice privesc drepturi de care ei pot dispune, în legătură cu bunuri sau interese ale persoanelor din România ;

6. procese referitoare la abordajul unor nave sau aeronave, precum și cele referitoare la asistența sau la salvarea unor persoane sau unor bunuri în marea liberă ori într-un loc sau spațiu nesupus suveranității vreunui stat, dacă :

a) nava sau aeronava are naționalitatea română ;

b) locul de destinație sau primul port sau aeroport, unde nava sau aeronava a ajuns, se găsește pe teritoriul României ;

c) nava sau aeronava a fost sechestrată în România ;

d) pîrîtul are domiciliul sau reședința în România ;

7. falimentul sau orice altă procedură judiciară privind încetarea plăților în cazul unei societăți comerciale străine cu sediul în România ;

8. orice alte procese prevăzute de lege.

Art. 151. — Instanțele române sînt exclusiv competente să judece procesele privind raporturi de drept internațional privat referitoare la :

1. acte de stare civilă întocmite în România și care se referă la persoane domiciliate în România, cetățeni români sau străini fără cetățenie ;

2. incuviințarea adopției, dacă cel ce urmează a fi adoptat are domiciliul în România și este cetățean român sau străin fără cetățenie ;

3. tutela și curatela privind ocrotirea unei persoane domiciliate în România, cetățean român sau străin fără cetățenie ;

4. punerea sub interdicție a unei persoane care are domiciliul în România ;

5. desfacerea, anularea sau nulitatea căsătoriei, precum și alte litigii dintre soți, cu excepția celor privind imobile situate în străinătate, dacă, la data cererii, ambii soți domiciliază în România, iar unul dintre ei este cetățean român sau străin fără cetățenie ;

6. moștenirea lăsată de o persoană care a avut ultimul domiciliu în România ;

7. imobile situate pe teritoriul României ;

8. executarea silită a unui titlu executoriu pe teritoriul României.

Art. 152. — Instanțele din România pot să dispună, la cerere, măsuri asiguratorii în cazuri urgente, spre a ocroti drepturi, interese sau bunuri ce au legătură cu jurisdicția lor, chiar dacă nu sînt competente, potrivit dispozițiilor prezentului capitol, să soluționeze în fond procesul în vederea căruia sau în cursul căruia măsurile sînt necesare.

Art. 153. — În cazul în care o jurisdicție străină se declară incompetentă să soluționeze o acțiune formulată de către un cetățean român, aceasta poate fi introdusă la instanța din România cu care procesul prezintă cele mai strînse legături.

Art. 154. — Dacă părțile au supus, prin convenție, litigiul dintre ele sau litigiile ce se vor naște din actul pe care l-au încheiat, competenței unei anumite instanțe, aceasta va fi investită cu competența jurisdicțională, afară numai dacă :

1. instanța este străină, iar litigiul intră în competența exclusivă a unei instanțe române ;

2. instanța este română, iar una dintre părți învederează că o instanță străină este exclusiv competentă.

Art. 155. — În cazul în care instanțele române sînt competente, potrivit dispozițiilor prezentului capitol, și nu se poate stabili care anume dintre ele este îndreptățită să soluționeze procesul, cererea va fi îndreptată, potrivit regulilor de competență materială, la Judecătoria sectorului I al municipiului București sau la Tribunalul municipiului București.

Art. 156. — Competența instanțelor române, stabilită conform art. 148—152, nu este înlăturată prin faptul că același proces sau un proces conex a fost dedus în fața unei instanțe judecătorești străine.

Art. 157. — Instanța sesizată verifică, din oficiu, competența sa de a soluționa procesul privind raporturi de drept internațional privat și, în cazul în care constată că nu este competentă nici ea și nici o altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența instanțelor române.

Secțiunea a II-a

Legea aplicabilă în procesele de drept internațional privat

Art. 158. — Capacitatea procesuală a fiecăreia dintre părțile în proces este cîrmuită de legea sa națională.

Art. 159. — În procesele privind raporturi de drept internațional privat instanțele române aplică legea procedurală română, dacă nu s-a dispus altfel în mod expres.

Legea română stabilește și dacă o anumită problemă este de drept procedural sau de drept material.

Art. 160. — Obiectul și cauza acțiunii civile, în procesele privind raporturile de drept internațional privat, sînt determinate de legea care reglementează fondul raportului juridic litigios. După aceeași lege se determină calitatea procesuală a părților.

Art. 161. — Mijloacele de probă pentru dovedirea unui act juridic și puterea doveditoare a înscrisului care îl constată sînt cele prevăzute de legea locului încheierii actului juridic sau de legea aleasă de părți, dacă ele aveau dreptul să o aleagă.

Proba faptelor se face potrivit legii locului unde ele s-au produs.

Cu toate acestea, va fi aplicabilă legea română, dacă aceasta admite și alte mijloace de probă decît cele prevăzute de legile arătate la alin. 1 și 2. Legea română este aplicabilă și în cazul în care ea îngăduie proba cu martori și cu prezumții ale instanței, chiar dacă aceste mijloace de probă nu sînt admisibile potrivit legii străine.

Dovada stării civile și puterea doveditoare a actelor de stare civilă sînt reglementate de legea locului unde s-a întocmit înscrisul invocat.

Adminstrarea probelor se face potrivit legii române.

Art. 162. — Actele oficiale întocmite sau legalizate de către o autoritate străină pot fi folosite în fața instanțelor române numai dacă sînt supralegalizate, pe cale administrativă ierarhică și în continuare de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României, spre a li se garanta astfel autenticitatea semnăturilor și sigiliului.

Supralegalizarea pe cale administrativă este supusă procedurii stabilite de statul de origine al actului, urmată de supralegalizarea efectuată fie de către misiunea diplomatică sau oficiul consular român din statul de origine, fie de către misiunea diplomatică sau oficiul consular al statului de origine în România și, în continuare, în ambele situații, de către Ministerul Afacerilor Externe.

Scutirea de supralegalizare este permisă în temeiul legii, al unei înțelegeri internaționale la care este parte România sau pe bază de reciprocitate.

Supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instanțele române se face, din partea autorităților române, de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe, în această ordine.

Secțiunea a III-a

Condiția străinului ca parte în proces

Art. 163. — Străinii, persoane fizice și persoane juridice au, în condițiile legii, în fața instanțelor române, aceleași drepturi și aceleași obligații procedurale ca și persoanele fizice de cetățenie română și persoanele juridice române.

Cetățenii străini beneficiază în fața instanțelor române, în procesele privind raporturile de drept internațional privat, de scutiri sau reduceri de taxe și alte cheltuieli de procedură, precum și de asistență juridică gratuită, în aceeași măsură și în aceleași condiții ca și cetățenii români, sub condiția reciprocității cu statul de cetățenie sau de domiciliu al solicitanților.

Sub aceeași condiție a reciprocității, reclamantul de cetățenie străină nu poate fi obligat să depună cauciune ori vreă altă garanție, pentru motivul că este străin sau că nu are domiciliul ori sediul în România.

Art. 164. — În cazul în care reprezentarea ori asistarea străinului lipsit de capacitate sau cu capacitate de exercițiu restrînsă nu a fost asigurată potrivit legii sale naționale, iar din această cauză judecarea procesului întîrzie, instanța îi va putea numi în mod provizoriu un curator special.

Secțiunea a IV-a

Efectele hotărîrilor străine

Art. 165. — În sensul prezentei legi, termenul de hotărîri străine se referă la actele de jurisdicție ale instanțelor judecătorești, notariatelor sau oricăror autorități competente dintr-un alt stat.

Art. 166. — Hotărîrile străine sînt recunoscute de plin drept în România, dacă se referă la statutul civil al cetățenilor statului unde au fost pronunțate sau dacă, fiind pronunțate într-un stat terț, au fost recunoscute mai întîi în statul de cetățenie al fiecărei părți.

Art. 167. — Hotărîrile referitoare la alte procese decît cele arătate în art. 166 pot fi recunoscute în România, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții :

a) hotărîrea este definitivă, potrivit legii statului unde a fost pronunțată ;

b) instanța care a pronunțat-o a avut, potrivit legii menționate, competența să judece procesul ;

c) există reciprocitate în ce privește efectele hotărîrilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărîrea.

Dacă hotărîrea a fost pronunțată în lipsa părții care a pierdut procesul, trebuie să se constate, de asemenea, că i-a fost înmînată în timp util citația pentru termenul de dezbateri în fond, cît și actul de sesizare a instanței și că i s-a dat posibilitatea de a se apăra și de a exercita calea de atac împotriva hotărîrii.

Caracterul nedefinitiv al hotărîrii străine, decurgînd din omisiunea citării persoanei care nu a participat la proces în fața instanței străine, poate fi invocat numai de către acea persoană.

Art. 168. — Recunoașterea hotărîrii străine poate fi refuzată în unul dintre următoarele cazuri :

1. hotărîrea este rezultatul unei fraude comise în procedura urmată în străinătate ;

2. hotărîrea încalcă ordinea publică de drept internațional privat român ; constituie un asemenea temei de refuz al recunoașterii încălcarea dispozițiilor art. 151 privitoare la competența exclusivă a jurisdicției române ;

3. procesul a fost soluționat între aceleași părți printr-o hotărîre, chiar nedefinitivă, a instanțelor române sau se afla în curs de judecare în fața acestora la data sesizării instanței străine.

Recunoașterea nu poate fi refuzată pentru singurul motiv că instanța care a pronunțat hotărîrea străină a aplicat o altă lege decît cea determinată de dreptul internațional privat român, afară numai dacă procesul privește starea civilă și capacitatea unui cetățean român, iar soluția adoptată diferă de cea la care s-ar fi ajuns potrivit legii române.

Art. 169. — Sub rezerva verificării condițiilor prevăzute de art. 167 și 168, instanța română nu poate proceda la examinarea în fond a hotărîrii străine și nici la modificarea ei.

Art. 170. — Cererea de recunoaștere se rezolvă pe cale principală de tribunalul județean în circumscripția căruia își are domiciliul sau sediul cel care a refuzat recunoașterea hotărîrii străine.

Cererea de recunoaștere poate fi, de asemenea, rezolvată pe cale incidentă, de către instanța sesizată cu un proces avînd un alt obiect, în cadrul căruia se ridică excepția puterii lucrului judecat, întemeiată pe hotărîrea străină.

Art. 171. — Cererea de recunoaștere a hotărîrii străine se întocmește potrivit cerințelor prevăzute de legea procedurală română și va fi însoțită de următoarele acte :

a) copia hotărîrii străine ;

b) dovada caracterului definitiv al acesteia ;

c) copia dovezii de înmînare a citației și actului de sesizare, comunicate părții care a fost lipsă în instanța străină sau orice alt act oficial care să ateste că citația și actul de sesizare au fost cunoscute, în timp util, de către partea împotriva căreia s-a dat hotărîrea ;

d) orice alt act, de natură să probeze, în completare, că hotărîrea străină îndeplinește celelalte condiții prevăzute de art. 167.

Actele prevăzute în alin. 1 vor fi însoțite de traduceri autorizate și vor fi supralegalizate, cu respectarea dispozițiilor art. 162. Supralegalizarea nu se cere în cazul în care părțile sînt de acord cu depunerea de copii certificate pentru conformitate.

Art. 172. — Cererea de recunoaștere a hotărîrii străine se soluționează pe cale principală prin hotărîre, iar pe cale incidentă prin încheiere interlocutorie, în ambele cazuri după citarea părților.

Cererea poate fi soluționată fără citarea părților dacă, din hotărîrea străină, rezultă că pîritul a fost de acord cu admiterea acțiunii.

Art. 173. — Hotărîrile străine, care nu sînt aduse la îndeplinire de bunăvoie de către cei obligați a le executa, pot fi puse în executare pe teritoriul României, pe baza încuviințării date, la cererea persoanei interesate, de către tribunalul județean în circumscripția căruia urmează să se efectueze executarea.

Hotărîrile străine prin care s-au luat măsuri asiguratorii și cele date cu executarea provizorie nu pot fi puse în executare pe teritoriul României.

Art. 174. — Executarea hotărîrii străine se încuviințează cu respectarea condițiilor prevăzute de art. 167, cît și a celor ce urmează :

a) hotărîrea este executorie potrivit legii instanței care a pronunțat-o ;

b) dreptul de a cere executarea silită nu este scris potrivit legii române.

Dispozițiile art. 168 și 169 sînt aplicabile în mod corespunzător și cererii de încuviințare a executării.

Art. 175. — Cererea de încuviințare a executării, întocmită în condițiile prevăzute de art. 171, va fi însoțită și de dovada caracterului executor al hotărîrii străine, eliberată de instanța care a pronunțat-o.

Art. 176. — Cererea de încuviințare a executării se soluționează prin hotărîre, după citarea părților.

În cazul în care hotărîrea străină conține soluții asupra mai multor capete de cerere, care sînt dissociabile, încuviințarea poate fi acordată separat.

Art. 177. — Pe baza hotărîrii definitive de încuviințare a executării se emite titlul executoriu, în condițiile legii române, menționîndu-se în titlu și hotărîrea de încuviințare.

Art. 178. — Hotărîrea străină, dată de către o instanță competentă, are forță probantă în fața instanțe-

lor române cu privire la situațiile de fapt pe care le constată.

Secțiunea a V-a

Tranzacțiile judiciare

Art. 179. — Tranzacțiile judiciare încheiate în străinătate produc în România efectele ce decurg din legea care le-a fost aplicată, în condițiile art. 173 alin. 1 și art. 174—178

Secțiunea a VI-a

Arbitrajul de drept internațional privat

Art. 180. — În cazul în care părțile în proces au încheiat o convenție arbitrală, pe care una dintre ele o invocă în instanța judecătorească, aceasta își verifică competența.

Instanța va reține spre soluționare procesul dacă :

a) pîritul și-a formulat apărările în fond, fără nici o rezervă întemeiată pe convenția arbitrală ; sau

b) convenția arbitrală este lovită de nulitate ori inoperantă ; sau

c) tribunalul arbitral nu poate fi constiuit din cauze vădit imputabile pîritului în arbitraj.

Art. 181. — Dispozițiile art. 167—178 privind recunoașterea și executarea hotărîrilor judecătorești străine se aplică, în mod corespunzător, și sentințelor arbitrale străine.

CAPITOLUL XIII

Dispoziții finale

Art. 182. — Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României.

Art. 183. — Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 2 din Codul civil, art. 375 din Codul de procedură civilă, precum și orice dispoziții contrare.

Această lege a fost adoptată de Senat în ședința din 4 februarie 1991.

PREȘEDINTELE SENATULUI
academician **ALEXANDRU BÎRLĂDEANU**

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 7 septembrie 1992, cu respectarea prevederilor art. 74 alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
MARȚIAN DAN

București, 22 septembrie 1992.
Nr. 105.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T

**pentru promulgarea Legii cu privire la reglementarea
raporturilor de drept internațional privat**

În temeiul art. 77 alin. (1) din Constituția României, promulgăm
Legea cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional
privat și dispunem publicarea ei în Monitorul Oficial al României.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

ION ILIESCU

București, 19 septembrie 1992.
Nr. 194.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Prin Hotărârea Guvernului nr. 358/1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137 din 1 iulie 1991, a fost înființată Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, sub autoritatea Camerei Deputaților, care are dreptul, conform prevederilor hotărârii menționate, la prima publicare a tuturor actelor normative.

Pentru a cunoaște legislația ce a fost adoptată după Revoluția din Decembrie 1989, pentru a fi informați cu privire la dezbaterile parlamentare, pentru a putea contacta partenerul de afaceri pe care îl doriți, pentru efectuarea formalităților de publicitate prevăzute de lege (citații, concursuri, pierderi de acte, schimbări de nume, anunțuri ale agenților economici, cereri de dobândire sau de renunțare la cetățenia română etc.), Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, prin Serviciul relații cu publicul și agenți economici, București, invită societățile comerciale, întreprinzătorii particulari din țară și din străinătate, precum și pe toți cei interesați, să se adreseze în acest scop zilnic între orele 8,00—15,00, iar vinerea între orele 8,00—13,00, la telefon 11.77.02 sau direct la sediul acestuia din str. Blanduziei nr. 1, sector 2.

Aducem, pe această cale, la cunoștință că, începând cu data de 1 octombrie 1992, prețurile practicate de regie pentru publicațiile sale, la care puteți face abonamente la oficiile poștale, sînt următoarele :

	lei/trimestru
● MONITORUL OFICIAL, Partea I, română	1.628
● MONITORUL OFICIAL, Partea I, maghiară (ROMÂNIA HÍVATALOS KÖZLÖNYE)	1.628
● MONITORUL OFICIAL, Partea a II-a	9.000
● MONITORUL OFICIAL, Partea a III-a	443
● MONITORUL OFICIAL, Partea a IV-a	1.650
● COLECȚIA DE LEGI ȘI DECRETE	600
● COLECȚIA DE HOTĂRÎRI ALE GUVERNULUI ȘI ALTE ACTE NORMATIVE	600

Tarifele aplicate pentru publicațiile prevăzute de lege a fi inserate în „Monitorul Oficial”, de la data de 1 ianuarie 1992, sînt următoarele :

	lei
1. MONITORUL OFICIAL, Partea a III-a	
— pierderi de acte, de sigilii, schimbări de nume, citații emise de instanțele judecătorești și notariatele de stat	per anunț 500
— acte procedurale ale instanțelor judecătorești a căror publicare este prevăzută de lege	per anunț 700
— extras-cerere pentru dobîndirea sau renunțarea la cetățenia română	per anunț 1.200
— anunț pentru licitație în vederea acordării unei concesiuni aprobate de Guvern	per anunț 1.800
— concursuri de ocupare de posturi didactice în învățămîntul superior	per cuvînt 10
2. MONITORUL OFICIAL, Partea a IV-a	
— publicarea sentinței judecătorești privind înființarea societăților comerciale	per anunț 5.500
— bilanțuri și conturi de profit și pierderi :	
— pentru agenții economici înființați în 1990	per anunț 4.000
— pentru agenții economici înființați în 1991	per anunț 3.500
— publicarea modificării capitalului social, urmare a reevaluării fondurilor fixe, conform Hotărîrii Guvernului nr. 26/1992	per anunț 400
— publicații cu prezentare tabelară	per rînd coloană 150
— alte publicații ale agenților economici, sub formă de text, a căror publicare este prevăzută de lege	per cuvînt 10

Plata publicațiilor cuprinse în Partea a III-a și Partea a IV-a se va face prin mandat poștal pe adresa : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. 13 Septembrie — Casa Republicii, sector 5 — București, cont decontare 30.98.12.301 B.C.R.—S.M.B. sau cu dispoziție de plată.

EDITOR : PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, str. 13 Septembrie — Casa Republicii, sector 5, cont 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenți economici, București, str. Blanduziei nr. 1, sector 2, telefon 11.77.02.

Tiparul : Tipografia „Monitorul Oficial”, București, str. Jiului nr. 163, sector 1, telefon 98.55.58.